

SUKCESJA APOSTOLSKA W DIECEZJI OPOLSKIEJ

Pamięci

KSIĘDZA BISKUPA DRA FRANCISZKA J O P A
pierwszego biskupa opolskiego
zmarłego 24 września 1976 roku ¹

Kiedy wyznajemy wiarę w „Kościół apostołski”, wyrażamy nasze przeświadczenie, że ten właśnie Kościół, do którego należymy i którego częścią stanowimy, jest Kościołem Chrystusowym założonym na fundamencie apostołów, Kościołem w swoim nauczaniu, sprawowaniu kultu i strukturze identycznym co do istoty z Kościołem czasów apostołskich, wreszcie Kościołem kierowanym i prowadzonym przez prawowitych i autentycznych następców apostołów. W każdym Kościele lokalnym — w każdej diecezji — widomym znakiem tej apostołskości jest biskup pozostający w łączności z Papieżem i Kolegium Biskupów; biskup, który przez włożenie rąk w chwili konsekracji biskupiej, dokonanej według starożytnej tradycji kolegialnie, otrzymał pełnię kapłaństwa i przez misję kanoniczną włączony został do Kolegium Biskupów zgromadzonego wokół Biskupa Rzymu (KK 24) stając się następcą apostołów. Przez biskupa z kolei uczestniczącego w ten sposób w sukcesji apostołskiej, ta część Kościoła dla której kierowania został ustanowiony, włączona zostaje do Kościoła katolickiego, świętego, apostołskiego, do Chrystusa Mistycznego. To już św. Ignacy Antiocheński około 110 r. napisał: „Kto chce należeć do Chrystusa, musi stanąć przy swoim biskupie”.

Tę ważną misję biskupa wypełniają w parafiach, wśród określonej grupy wiernych, do których zostali posłani, prezbiterzy. Oni są „współpracownikami stanu biskupiego, jego pomocą i narzędziem powołanym do służenia Ludowi Bożemu”, oni „w poszczególnych zgromadzeniach wiernych czynią obecnym w pewnym sensie samego biskupa” (KK 28). Jest to możliwe dzięki temu, że powołani przez biskupa do służby dla Ludu Bożego, mają udział w jego apostołskiej misji, przez biskupa i w łączności z nim uczestniczą w apostołskiej sukcesji.

Ta mocna, nadprzyrodzona więź prezbiterów z biskupem nabiera szczególnego charakteru w odniesieniu do tych spośród diecezjalnego duchowieństwa, których biskup osobiście powołał w szeregi kleru i którym w imieniu Chrystusa przez włożenie rąk przekazał dar kapłaństwa.

Sp. Biskup Franciszek Jop był pierwszym biskupem rezydencjalnym erygowanej w 1972 r. diecezji opolskiej. Przez niego do Kościoła apostołskiego włączona została i diecezja i jej duchowieństwo. W ciągu dłu-

¹ Postać i działalność Zmarłego Biskupa, pierwszego ordynariusza diecezji opolskiej, zamierzamy przedstawić w następnym tomie „Studiów Teol.-Hist.”.

gich lat swego biskupiego posługiwania hojnie udzielał daru kapłaństwa. Zawdzięcza mu kapłaństwo około 750 księży, w tym około 380 z naszej diecezji. Dlatego może być ciekawe prześledzenie w jaki ciąg sukcesyjny tak znaczna część prezbiterium opolskiego została w osobie tego biskupa włączona. Oczywiście, taka sonda w głąb historii, przedstawiająca pewnego rodzaju rodowód kapłanów diecezji opolskiej, nie ma na celu stwierdzenia czy udokumentowania ważności ich święceń. Mówiąc o sukcesji apostoelskiej, o następstwie w prawach i nadprzyrodzonym posłannictwie, które Chrystus Pan przelał na apostołów, odnosimy ją do każdego biskupa jako trwającego w łączności z Papieżem i Kolegium Biskupów. I mówiąc o udziale prezbiterów w sukcesji, odnosimy ją do tych, którzy trwają w łączności ze swoim biskupem. Sukcesji apostoelskiej nie chcemy tu traktować formalistycznie, jako przekazywania poprzez włożenie rąk konsekrateora tych władz odnośnie do udzielania sakramentów, nauczania i kierowania Kościołem, które otrzymali św. Piotr i Apostołowie, w oderwaniu i niezależnie od wspólnoty Ludu Bożego, wśród którego to włożenie rąk się dokonuje. Istotne dla niej jest trwanie konsekrateora w Kolegium Biskupów. Dzięki temu sukcesja apostoelska jest jakby ciągle „odnawiana” i dokumentowana. Św. Cyprian podkreślił tę współzależność Kościoła „tworzącego” biskupa i biskupa tworzącego Kościół: „Wiedzieć nam trzeba — pisze — że biskup jest w Kościele, a Kościół w biskupie” I właśnie dlatego, że „Kościół jest w biskupie”, uświadomienie sobie uczestnictwa w długim szeregu przekazicieli sukcesji poprzez zapuszczenie sondy w głąb historii, może podbudować naszą kościelną świadomość, nasze poczucie związku z Kościołem przez biskupa i może być jakimś uzmysłowieniem tożsamości Kościoła — tego sprzed stuleci i dzisiejszego.

Jakże chętnie na końcu tego długiego szeregu przekazicieli sukcesji zobaczylibyśmy imię któregoś z Apostołów. Jest to jednakże rzecz dziś niemożliwa. Jeszcze św. Ireneusz około 180 r. mógł pisać: „Každy, kto chce zobaczyć prawdę, może stwierdzić w każdym Kościele tradycję Apostołów na całym świecie. I możemy wyliczyć tych, których Apostołowie ustanowili biskupami w kościołach oraz ich następców aż do nas” Nastąpiły jednak niebawem stulecia w dziejach Europy niezwykle burzliwe, pełne przewrotów, gwałtownych przemian, wędrówek ludów, kształtowania się nowych porządków, dzieje, w które Kościół żywo, a czasem tragicznie był zaplątany. Sięgnięcie do czasów apostoelskich nie jest możliwe, ale też nie jest konieczne. Św. Ireneusz swój powyższy wywód tak dalej ciągnie: „...Ponieważ wyliczenie sukcesji wszystkich Kościołów zajęłoby zbyt wiele miejsce, przeto wskazując na następstwo największego i najstarszego i wszystkim znanego, przez dwu najchwalebniejszych apostołów Piotra i Pawła założonego i ustanowionego w Rzymie Kościoła, który posiada tradycję od apostołów i wiarę opowiadaną ludziom, a dochodzącą aż do nas drogą kolejnego następstwa biskupów — zawstydzamy tych wszystkich, którzy w jakikolwiek sposób, ale nie tak jak trzeba, gromadzą koło siebie zwolenników...” Autentyczność sukcesji apostoelskiej biskupa rzymskiego jest więc w przeświadczeniu św. Ireneusza gwarantem trwania sukcesji we wszystkich Kościołach lokalnych pozostających z nim w łączności. Chcielibyśmy więc, śledząc sukcesję pierwszego biskupa opolskiego, dotrzeć historycznie do linii rzymskiej. Nie-

stety i to się nie powiodło z braku przekazów źródłowych. Jeśli zdecydowano się tu na opublikowanie takiego opus imperfectum, to dlatego, by łatwiej było je w przyszłości uzupełnić, ale i z tej racji, że linia ta dotyczy również wszystkich kapłanów wyświęconych przez biskupów, którzy sakrę biskupią przyjęli z rąk obecnego prymasa Polski, ks. kard. Stefana Wyszyńskiego, a więc w naszej diecezji kapłanów wyświęconych przez ks. bpa Wacława Wyciska². Ponadto włączony w nią został papież Pius XI, który sakrę biskupią przyjął w Warszawie 28 X 1919 z rąk kard. A. Kakowskiego. Ks. biskup Franciszek Jop udzielił sakry biskupiej tylko jednemu kapłanowi: 5 lipca 1970 r. w katedrze opolskiej wykonsekrował ks. Antoniego Adamiuka (współkonsekratorami byli księża biskupi Ignacy Tokarczuk z Przemyśla, Wacław Wycisk i Wincenty Urban), a współkonsekrował księży kard. B. Kominka (10 X 1954 w Przemyśle), kard. K. Wojtyłę (28 IX 1958 w Krakowie) i bpa T. Szwagrzyka (7 II 1965 w Częstochowie).

A oto linia sukcesyjna ks. bpa Franciszka Jopa doprowadzona do połowy XVII w.

1. Franciszek JOP konsekrowany 19 V 1946 r. w Sandomierzu przez bpa sandomierskiego J. K. Loraka (współkons.: bp kielecki Cz. Kaczmarek i sufr. kielecki F. Sonik).
2. Jan Kanty LOREK konsekrowany 7 VI 1936 r. w Warszawie przez abpa warszawskiego kard. A. Kakowskiego (współkons.: abp sufr. warszawski St. Gall i bp połowy J. Gawlina).
3. Aleksander KAKOWSKI konsekrowany 22 VI 1913 r. w Petersburgu przez bpa kalisko-kujawskiego St. Żdzitowieckiego (współkons.: sufr. mohylowski J. Cieplak i sufr. łucko-żytomierski L. Żarnowiecki).
4. Stanisław Kazimierz ZDZITOWIECKI konsekrowany 23 XI 1902 r. w Petersburgu przez bpa płockiego J. J. Szembeka (współkons.: bp łucko-żytomierski K. Niedziałkowski i bp tyraspolski E. Ropp).
5. Jerzy Józef SZEMBEK konsekrowany 30 VI 1901 w Petersburgu przez abpa mohylowskiego B. H. Kłopotowskiego (współkons.: bp sejneński A. Baranowski i bp łucko-żytomierski K. Niedziałkowski).

2 Wacław WYCISK konsekrowany 25 I 1959 r. w Opolu przez abpa gnieźnieńsko-warszawskiego kard. St. Wyszyńskiego (współkons.: bp Fr. Jop administrator w Opolu i bp B. Kominek administrator we Wrocławiu).

Stefan WYSZYŃSKI konsekrowany 12 V 1946 r. na Jasnej Górze przez abpa gnieźnieńskiego kard. A. Hlonda (współkons.: bp włocławski K. Radoński i sufr. częstochowski S. Czajka).

August HŁOND konsekrowany 3 I 1926 r. w Katowicach przez abpa warszawskiego kard. A. Kakowskiego (współkons.: bp przemyski A. Nowak i sufr. poznański S. Łukomski).

(zob. S. Kosiński, *Schemat biograficzny kard. Augusta Hlonda, prymasa Polski*, *Nasza Przeszłość* 42 (1974), 11 i 21)

Aleksander KAKOWSKI zob. wyżej.

Kapłani diecezji opolskiej wyświęceni przez abpa wrocławskiego kard. Adolfa BERTRAMA (i przez wykonsekrowanego przezeń bpa sufr. J. Ferche) wywód jego sukcesji apostolskiej znajdują w art. K. Engelberta, *Die apostolische Sukzession schlesischer Priester*, *Archiv für schlesische Kirchengeschichte* 24 (1966), 279—282.

6. Bolesław Hieronim KŁOPOTOWSKI konsekrowany 21 XI 1897 r. w Petersburgu przez bpa żmudzkiego M. L. Pallulona (współkons.: bp sejneński A. Baranowski i sufr. warszawski K. Ruszkiewicz).
7. Mieczysław Leonard PALLULON konsekrowany 3 VI 1883 r. w Petersburgu przez bpa łucko-żytomierskiego Sz. Kozłowskiego (współkons.: bp lubelski K. Wnorowski i sufr. augustowski J. Hollak).
8. Szymon Marcin KOZŁOWSKI konsekrowany 1 V 1883 r. w Petersburgu przez bpa kalisko-kujawskiego A. K. Bereśniewicza (współkons.: bp kielecki T. P. Kuliński i bp wileński K. Hryniewiecki).
9. Aleksander Kazimierz BEREŚNIEWICZ konsekrowany 27 II 1859 r. w Petersburgu przez abpa mohylowskiego W. Żylińskiego.
10. Wacław ŻYLIŃSKI konsekrowany 17 XII 1848 r. w Petersburgu przez abpa mohylowskiego K. Dmochowskiego.
11. Kazimierz DMOCHOWSKI konsekrowany 11 VII 1841 r. w Petersburgu przez abpa mohylowskiego J. L. Pawłowskiego (współkons.: bp kalisko-kujawski W. Tomaszewski i bp augustowski P. Straszynski).
12. Ignacy Ludwik PAWŁOWSKI konsekrowany 3 II 1829 w Petersburgu przez bpa koadiutora łucko-żytomierskiego M. Piwnickiego.
13. Michał PIWNICKI konsekrowany 6 V 1827 r. przez bpa kamienieckiego F. B. Mackiewicza.
14. Franciszek Borgiasz MACKIEWICZ konsekrowany 8 IV 1817 r. w Łucku przez bpa łucko-żytomierskiego H. Stroynowskiego.
15. Hieronim STROYNOWSKI konsekrowany 19 I 1808 r. w Łucku przez bpa łucko-żytomierskiego K. K. Cieciszowskiego.
16. Kasper Kazimierz KOLUMNA-CIECISZOWSKI konsekrowany 8 X 1775 r. w Warszawie przez bpa poznańskiego A. St. Młodziejowskiego (współkons.: bp chełmski A. O. Okęcki i bp smoleński G. Wodziński).
17. Andrzej Stanisław MŁODZIEJOWSKI konsekrowany w 1 poł. r. 1767 przez abpa gnieźnieńskiego W. A. Łubieńskiego.
18. Władysław Aleksander ŁUBIEŃSKI konsekrowany 7 V 1758 r. w Warszawie przez abpa gnieźnieńskiego A. I. Komorowskiego.
19. Adam Ignacy KOMOROWSKI konsekrowany 28 X 1749 r. w Krakowie przez bpa krakowskiego A. St. Załuskiego (współkons.: bp przemyski W. Sierakowski i sufr. krakowski M. Kunicki).
20. Andrzej Stanisław ZAŁUSKI konsekrowany 12 II 1724 r. na Jasnej Górze w Częstochowie przez bpa krakowskiego K. F. Szaniawskiego (współkons.: sufr. lwowski J. F. Szaniawski i sufr. gnieźnieński Fr. Kraszkowski).
21. Konstanty Felicjan SZANIAWSKI konsekrowany 20 II 1707 r. we Lwowie przez abpa gnieźnieńskiego St. Szembeka.

22. Stanisław SZEMBEK konsekrowany 5 II 1690 r. w Warszawie przez bpa krakowskiego J. Małachowskiego.
23. Jan MAŁACHOWSKI konsekrowany w sierpniu 1676 r. w Warszawie prawdopodobnie przez abpa gnieźnieńskiego A. Olszowskiego³

Ks. Kazimierz Dola

3 **Noty bibliograficzne:** ad 2: bp Fr. Jop, *Ksiądz Biskup Jan Kanty Lorek*, Rocznik Teologiczny Śląska Op. 2 (1970), 12; ad 3: W. Malej, *Kard. Aleksander Kakowski w świetle własnych wspomnień*, Nasza Przeszłość 8 (1958), 248; ad 4: *Podręczna Encyklopedia Kościelna* (Z. Chełmickiego), t. 53-54, 201; ad 5: *Encyklopedia Kościelna* (M. Nowodworskiego), t. 27, 513; ad 6: *Przegląd Katolicki*, R. 1897, 763; ad 7: *Tamże*, 4 (1882—83), 399; ad 8: *Tamże*, 349; ad 16: *Gazeta Warszawska* z dn. 11. -X. 1775; ad 18: J. Korytkowski, *Arcybiskupi gnieźnieńscy, prymasowie i metropolici polscy od r. 1000 do r. 1821*, Poznań 1892, V, 17; ad 19: *Tamże* IV, 585; ad 20: Archiwum OO. Paulinów na Jasnej Górze, sygn. 193: *Actus Conventus Clari Monti* (mikrofilm w Ośrodku ABMK przy KUL nr 1613); ad 21: Korytkowski, jw. IV, 386; ad 22: *Tamże*, 381; ad 23: Datę podaje *Processus R. D. Joan. Małachowski epi Culm. et Pomes. transfereendi ad ecclesiam cath. Cracoviensem* (Bibliotheca Apostolica Vaticana, *Processus Consistoriales*, vol. 80, 307—316; mikrofilm w ABMK nr 131). Dane w pozycjach nie opatrzonych notką zaczerpnięte z *Hierarchia catholica medii et recentioris aevi*, vol. VII, edd. Rizler — Sefrin, Patavii 1957 oraz z *Encyklopedii Powszechnej S. Orgelbranda*, tt. 28, Warszawa 1859—1862.